

Täysistunto

Torstai 31.3.2016 klo 15.59—17.43

2.3. Suullinen kysymys vanhuspalveluista (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 33/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.31 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella saimme säädetyksi tärkeän vanhuspalvelulain, joka turvaa vanhuksiemme tarvitsemia palveluita. Nyt te, hyvä leikkaushallitus, olette jälleen kerran käymässä vanhusten kimppuun heikentämällä tätä lakia ja vähentämällä esimerkiksi hoitajia laitoksista.

Silloin kun itse työskentelin terveyskeskuksen vuodeosastolla lähihoitajana, meillä oli osastolla 32 potilasta. Aamuvuorossa oli viisi hoitajaa, illassa kolme ja yövuorossa kaksi. Mitoitus oli silloin jo niukka, erityisesti iltavuorossa, eikä siinä ehtinyt juuri mitään sen ihmeellisempiä hoitotoimenpiteitä tehdä, ainoastaan ne välttämättömät.

Kysynkin teiltä, ministeri, oletteko te sitä mieltä, että vanhuksistamme pidetään nyt liian hyvää huolta, vai löytyisikö säästökohteita jostain muualta kuin vanhusten laitoshoidosta.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanhuspalvelulakia säädettäessä se suurin tai oikeastaan kaiken keskustelun vienyt asia oli hoitajamitoitus. Mistä se johtuu? Siitä, että sillä hoitajamitoituksella on toki merkitys hoidon ja hoivan tasoon ja laatuun. Mutta toisaalta löytyy yhtä perusteltuja vastauksia ja mielipiteitä siihen, että kategorinen yhden luvun ilmoittaminen niin lain tasolla kuin muutoinkin voi olla, päinvastoin, ei hoidon laatua parantava vaan sitä pienentävä tekijä.

Toisekseen — edustaja Pekonen kun kysyi, että olisiko muitakin vaihtoehtoja — tässä joudutaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalallakin hyvin tiheällä kammalla katsomaan, mistä voitaisiin löytää uusien toimintatapojen kautta keinoja, joilla vähemmät resurssit saadaan paremmin hyödynnettyä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.33 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teillä on nykyään hallituksessa tapana vastata kaikkiin kysymyksiin, että leikkauksista huolimatta juuri mikään ei muutu, ja näin tässä tulkitsin vähän tämän ministeri Rehulan vastauksenkin. Tälläkin leikkauksella kuitenkin tavoitellaan lopulta jopa 70 miljoonan euron säästöjä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2016 vp

jostainhan nekin rahat on sitten otettava. Vanhusten kotihoito on jo tällä hetkellä surkeassa jamassa, eikä siihen ole luvassa lisärahoitusta. Nyt heikennetään laitoshoidtoa. Hoitajien vähentäminen johtaa tietysti myös irtisanomisiin ja jäljelle jäävien hoitajien työn kuormituksen lisääntymiseen eli lisää työttömiä, uupuneita työntekijöitä ja huonosti hoidettuja vanhuksia. Kysynkin teiltä, ministeri: Onko jatkossa tarkoitus, että vain rikkaat, hyvin toimeentulevat vanhukset saavat hyvää hoitoa? Miten on tarkoitus huolehtia työntekijöiden jaksamisesta ja irtisanotuista työntekijöistä?

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Musta ei muutu valkoiseksi puhumalla, ei myöskään värikkäällä retorikalla se arki, jossa ihminen elää (Paavo Arhinmäki: Kumpi on sitä arkea?) arjessaan oman toimintakykynsä mukaisissa olosuhteissa. Yksi iso asia on se, että me yritämme tehdä asioita eri tavalla kuin tähän asti on tehty. Jos raha ratkaisisi turvallisen kotona asumisen, tämä kysymyshän olisi tarpeeton, jonka te, edustaja Pekonen, teitte. Toisekseen meidän on pystyttävä löytämään toimintatapoja, jotka ovat eri tavalla hoidettuja kuin ne ovat tähän asti olleet. Yhtenä konkreettisena toimenpiteenä on se, että hallituksen valmistelussa on kotona tapahtuvan asumisen tukeen liittyviä toimenpiteitä. Kärkihanke, yksi 26:sta, joka hallituksella on, tähtää siihen, että olemassa olevat toimivat käytännöt, mitä kunnissa ja kaupungeissa on, saataisiin nykyistä paremmin (Puhemies koputtaa) hyödynnettyä koko maassa.

16.35 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti ihmettelen hyvin paljon hallituksen julmaa linjaa. Te tunnutte hakevan säästöjä aina niiltä, jotka ovat yhteiskunnassa kaikkein heikoimmassa asemassa. Tänään eduskunnassa järjestettiin seminaari, jossa oli aiheena se, että hallitus aikoo lakkauttaa oikeuden vammaispalveluihin niiltä vammaisilta, jotka ovat täyttäneet 75 vuotta, ja keskustelussa nousi hyvin esiin se kysymys, miten te takaatte yhdenvertaisuuden, oikeuden tarpeen mukaisesti palveluihin näille yhteiskunnan heikoimmille. Sosiaali- ja terveysministeriön virkamies toi esille, että valtiovarainministeriö on antanut kaikille hallintokunnille tai ministeriöille tehtäväksi esittää valtavia leikkauksia, tai jos ei niitä esityksiä tule, niin silloin VM lakkauttaa kaikki etuudet tai parannukset palveluihin, joita Suomessa on tehty viimeisen 15 vuoden aikana. Tiedättekö siellä hallituksessa, että tällainen linja tulee tarkoittamaan sitä, että Suomessa heikennetään ihmisoikeuksia, perusoikeuksia ja yhdenvertaisuutta, (Puhemies koputtaa) muun muassa sitä, miten Suomi on... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.37 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys päättyi kansainvälisten sopimusten noudattamiseen. Me olemme sitoutuneet niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joissa me olemme mukana — esimerkiksi Istanbulin sopimus koskien naisten kohtaaman väkivallan vähentymistä, samoin me olemme eduskunnassa ratifioineet tämän YK:n vammaissopimuksen. Sen ratifioimisen osana valiokunta mietinnössään viime vaalikaudella totesi, että meidän pitää tehdä tiettyjä lainsäädännöllisiä muutoksia esimerkiksi itsemääräämisoikeuslain osalta, jotka mahdollistavat sen, että tuo ratifioitu sopimus tulee täydellisesti tehtyä. Tässä työssä, jota esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriössä tehdään, hyvin laajalla kammalla käydään läpi niitä asioita esimerkiksi tilanteessa, jossa kuntien valtionosuuksia ei ole leikattu, mikä on mahdollis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2016 vp

tanut sen, että kuntapalvelut ovat voineet valtion osalta pysyä nykytasolla, jotta kunnat saisivat (Puhemies koputtaa) enemmän toimintavapautta kuin tänä päivänä on. Se on se tapa, jolla yritetään pysyä edes nykyisellä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylitytyä.]

16.38 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aihe on erittäin tärkeä, ja siksi on syytä, että käymme näitä myöskin hyviä näkökulmia, joita hallitus on tehnyt. Meillä on lukuisa joukko kotona omaa omaistaan hoitavia vanhempia tai sitten omaa puolisoaan hoitavia. Hallitus on tehnyt hallitusohjelmaan kirjauksen omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseksi. Lisäksi tähän on varattu hyvinkin runsaasti lisää rahaa. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä, mitä toimia hallitus on tehnyt, joilla me pystymme parantamaan omaishoitajien asemaa ja myöskin varmistamaan sen, että ne lisämiljoonat kohdentuvat juuri siihen, mihin niiden kuuluukin.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen, 30. päivä maaliskuuta, tuli julkiseksi ja avoimeksi lausuntokierrokselle lähteneenä omaishoitajien vapaita ja perhehoitajien tilannetta nykyisestä selkeästi parantava lakiesitys. Se on lausuntokierroksella ja tulee vielä eduskuntaan ennen juhannusta, jotta se laki saadaan voimaan tämän vuoden heinäkuun alussa. Laissa ensinnäkin varmistetaan se, että jokainen omaishoitaja — huom. jokainen omaishoitaja riippumatta siitä, minkä ikäinen henkilö omaishoitajan asemassa on — saa vapaata. Toisekseen perhehoitajan palkkiota nostetaan, perhehoitajuudesta tehdään nykyistä houkuttelevampi muoto hoitaa ihmistä lähellä kotona ja kohdata se ihminen. Nämä ovat tyypistetysti, pelkistetysti ne selkeät muutokset nykytilanteeseen, joilla haetaan turvallista vanhuutta esimerkiksi.

16.40 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ikääntyminen on suomalaisen yhteiskunnan suuri saavutus. Se, että elämme yhä terveempinä ja yhä pidempään, on tärkeä asia, ja on hienoa, että viime kaudella saatiin aikaiseksi historiallinen vanhuspalvelulaki, jolla pystytään paitsi turvaamaan palveluita myöskin edesauttamaan ihmisten osallisuutta, sitä että he voivat olla mukana yhteiskunnassa siitä huolimatta, että ikää tulee lisää. Viime kaudella eduskunnan yksimielinen tahto, ministeri Rehula, teidän silloin johtamanne valiokunnan kanta, oli se, että mikäli vanhuspalvelulain seurannassa tuo hoitajamitoitus ei toteudu, niin lakia muutetaan velvoittavampaan suuntaan, ja edeltäjänänne valmistelin tällaisen lain — se on siis valmiina siellä pöytälaatikossa odottamassa, mikäli hallitus sen haluaisi ottaa käyttöön.

Olen huolissani siitä, että te teette nyt norminpurun nimissä erittäin rajuja leikkauksia hyvin monien ihmisten asemaan. Mitä te vastaatte näille henkilöstön edustajille, (Puhemies koputtaa) ikäihmisten omaisille ja ikäihmisille tässä kysymyksessä?

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä ehdotukset, joilla pyritään etsimään toisenlaisia toimintatapoja, ovat osa vanhuspalvelulakia toki. Niitten valmistelu tulee viemään aikaa. Lopputulos, esimerkiksi sen osalta, mitä vammaispalvelulain osalta tehdään, tulee viemään noin vuoden.

Mutta se, mihin ei olla puuttumassa ja mikä on vanhuspalvelulain ydintä, on se, että ikääntymistä tukevat palvelut pysyvät nykyisellä tasolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2016 vp

Toisekseen, edustaja Huovinen, otitte esille yhden osan vanhuspalvelulain ytimeistä, osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet. Se henkilön oman tahdon toteutuminen palvelutarvetta mietittäessä tulee säilymään.

Ja kolmanneksi palvelutarpeen arviointi ja palvelujen saanti määräajassa ovat jatkossakin niitä asioita, joihin me emme ole koskemassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.